

Nr 540

Av herr Hjalmarson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 145, med förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt, m. m.

I proposition nr 145 föreslås, att kvarlåtenskapsskatten (K-skatt) skall avskaffas fr. o. m. den 1 januari 1959. Vi biträder detta förslag.

I samband därmed förordar departementschefen, att arvsskatten (A-skatt) och gåvoskatten (G-skatt) skall skärpas, huvudsakligen för att skatteinkomsterna skall bli desamma som tidigare. Detta förslag avstyrker vi.

K-skattens principiella motivering

Då år 1947 den av en känd rättslärdd såsom »juridiskt missfoster» be-tecknade kvarlåtenskapsskatten infördes i vårt land, motiverades den såsom en uppskjuten förmögenhetsskatt. Detta framgår av 1947 års proposition liksom än tydligare av det betänkande som avgavs av den under dåvarande finansministerns ordförandeskap arbetande 1945 års statsskatteberedning (SOU 1946:79). Det gjordes sålunda gällande, att den dåvarande årliga förmögenhetsskatten var för låg och borde skärpas men att det ökade skatteuttaget borde ske först vid dödsfallet. K-skatten skulle sålunda utgöra en skatt på grund av *förmögenhetsinnehav*, icke på grund av *förmögenhetsförvärv*.

Denna för förevarande fråga avgörande distinktion synes icke ha beaktats av vare sig arvsskattesakkunnigas majoritet eller av departementschefen. Tvärtom säger departementschefen i proposition nr 145 (sid. 28), att valet mellan en A-beskattning och en K-beskattning i princip kan sägas vara en fråga huruvida dödsbobeskattningen bör utgöra en beskattning av varje arvinges och testamentstagares förvärv för sig eller av den samlade *förmögenhetsövergången vid ett dödsfall* (vår kursivering). Departementschefen undviker alltså att över huvud taget gå in på den grundläggande motiveringen för K-skatten.

Såsom ledamoten av arvsskattesakkunniga, herr Nilsson i Svalöv, anført i reservation till de sakkunnigas betänkande (SOU 1957:48, sid. 28 ff) kan det emellertid icke föreligga någon tvekan i detta avseende. I 1945 års skatteberednings betänkande anföres sålunda följande (sid. 212 ff):

¹ Bihang till riksdagens protokoll 1958. 4 saml. Nr 540

Med arvslottsbeskattningen avses att uttaga skatt på grund av det förmögenhetsförvärv, som vid ett dödsfall erhålles av en arvinge eller testamentsstagare. Då skatten sålunda drabbar mottagaren av en arvs- eller testamentslott, följer därav, att skattens storlek bör vara beroende av arvingens eller testamentsstagarens förhållanden. Skatten har fördenskull graderats efter såväl arvs- eller testamentslottens storlek som arvingens eller testamentsstagarens närmare eller fjärrare skyldskap till den avlidne.

Den arvsbeskattning, som här ifrågasättes, skulle emellertid icke ha till syfte att möjliggöra uttagande av skatt på grund av det förmögenhetsförvärv, som erhålles av den till vilken den avlidnes egendom vid dödsfallet övergår. Beredningen har nämligen vid avvägningen av förmögenhetsbeskattningens tyngd funnit en högre skattebelastning än den, som enligt beredningens förslag åstadkommes genom den årliga förmögenhetsskatten, motiverad. Härav torde framgå, att, därest en utfyllnad av förmögenhetsbeskattningen skall ske genom arvsbeskattningen, den sålunda ifrågasatta skatten bör taga formen av en till den skattskyldiges död uppskjuten förmögenhetsbeskattning. För en sådan uppskjuten förmögenhetsbeskattning synes en arvslottsbeskattning icke vara lämplig. Då den uppskjutna förmögenhetsbeskattningen är avsedd att träda i stället för en förmögenhetsbeskattning i den skattskyldiges livstid, kan den arvsskatt, som här ifrågasättes, närmast anses jämförlig med en skuld, åvilande kvarlåtenskapen i dess helhet. Vid sådant förhållande synes böra tagas under övervägande, huruvida införande av en kvarlåtenskapsskatt vid sidan av arvslottsskatten erbjuder en framkomlig väg för vinnande av den ytterligare förmögenhetsbeskattning, som beredningen funnit påkallad.

Herr Nilsson erinrar också om att redan 1933 års riksdag haft att ta ställning till frågan om införande av en K-skatt och att i samband därmed finansministern — efter att ha uttalat att arvslottsbeskattningen vore motiverad som en skatt å det tillskott i förmögenhet som arvtagaren i följd av dödsfallet erhöle — bl. a. anfört följande (prop. nr 34, sid. 26):

Men motiveringen för en kvarlåtenskapsskatt är en annan än den, som förut anförts för arvsskatten i inskränkt mening: kvarlåtenskapsskatten skall utfylla eller ersätta förmögenhetsskatt i annan form. Denna skatt bör alltså uttagas där principiellt sett en högre beskattning å arvlåtarens förmögenhet under dennes livstid varit på sin plats. Saken kan med andra ord uttryckas så, att den ökning av förmögenhetsbeskattningen, som finnes motiverad, får form av en skatt, som uttages först efter det förmögenhetens ägare avlidit. Då, såsom den föregående framställningen ger vid handen, den svenska förmögenhetsbeskattningen är föga utvecklade, får hos oss förutsättningen för en kvarlåtenskapsskatt anses föreligga.

Med dessa utgångspunkter bör det vara givet att frågan, huruvida ett avskaffande av K-skatten bör åtföljas av åtgärder i syfte att kompensera staten för det uppkommande inkomstbortfallet, i första hand bör bli beroende av huruvida den nuvarande förmögenhetsskatten är av så ringa storlek att ett komplement därtill kan anses motiverat.

Förmögenhetsskattens nivå

Att den svenska förmögenhetsbeskattningen år 1933 var föga utvecklad kan erkännas. Det fanns då ingen annan direkt förmögenhetsbeskattning än den som bestod i att 1/60 av förmögenheten betraktades såsom inkomst vid utmätandet av den då relativt låga »inkomst- och förmögenhetsskatten». Sedan dess har emellertid en särskild årlig förmögenhetsskatt införts, vilken bl. a. höjdes avsevärt 1947. Förhållandena har därigenom helt ändrats.

Enligt nu gällande skattesatser för inkomstskatt och förmögenhetsskatt kan den sammanlagda skatten å kapitalavkastning uppgå till 100 % så länge avkastningen icke överstiger ca 6 %. Följande sammanställning, som grundar sig på en antagen kommunalskatt av 14 kr. per skattekrona (medeltalet 1958 är 13:70), visar den maximala marginalbeskattningen å kapitalavkastning vid olika procenttal för avkastningen:

Avkastning i procent av kapitalet	Marginalskatteprocent	Avkastning i procent av kapitalet	Marginalskatteprocent
10	87,90	4,5	109,90
8	92,40	4	114,90
6	99,90	3,5	121,33
5	105,90	3	129,90

Det bör observeras att den speciella 80-procentspärren icke påverkar de här nämnda marginalskattesatserna.

Något motiv för en K-skatt torde med nämnda fakta för ögonen svårligen kunna letas fram.

Undersöker man därefter den speciella form av förmögenhetsskatt som utgöres av K-skatten, finner man att även den i vissa lägen har karaktär mindre av skatt än av konfiskation. Herr Nilsson har i sin reservation anfört, att nuvarande K-skatt vid en kvarlåtenskap av 300 000 kr. i det maximala fallet — d. v. s. efter ett 5-årigt innehav — kommer upp i belopp som motsvarar en årlig förmögenhetsskatt på ca 2½ %, räknat på *hela* förmögenheten. Vid förmögenheter på t. ex. 500 000 kr. är motsvarande procentsats 3 och vid 1 000 000 kr. ca 5. Till jämförelse kan nämnas, att den gällande årliga förmögenhetsskatten når sitt maximum först beträffande förmögenhetsdelar *överstigande* 1 000 000 kr., där den utgör 1,8 %.

A-skattens nivå

Det här anförda synes oss — även bortsett från de allvarliga erinringar av både principiell och praktisk natur som i övrigt kan riktas mot K-skatten — vara tillräckligt för att motivera ett helt avskaffande av K-skatten.

Den frågan uppkommer då, om man av andra skäl bör företaga en höjning av A-skatten.

De nuvarande skatteskalorna för A-skatten fastställdes år 1941. Sedan dess har en mycket stark penningvärdeförsämring ägt rum, som inneburit en högst betydande automatisk skatteskärpning. Enbart sedan 1947 har inträffat en levnadskostnadsstegring på ca 60 %. Den höjning av A-skatten som härigenom uppkommit kan i dagens läge uppskattas till ca 12 milj. kr.

Hur stor den reala skatteskärpningen blivit sedan 1947 för enskilda må belysas av följande ur herr Nilssons reservation hämtade siffror, som grundar sig på en levnadskostnadsökning av 56 %. Uppgifterna avser arvslott som beskattas enligt arvsclass I.

Arvslott kr.	Procentuell skatteökning	Arvslott kr.	Procentuell skatteökning
5 000	31,6	30 000	24,9
10 000	31,6	40 000	24,2
15 000	26,0	50 000	26,3
20 000	24,9	75 000	29,0
25 000	24,9	100 000	26,8

Beträffande arvslotter överstigande 80 000 kronor — där även K-skatten kommer in — har givetvis dödsbobe beskattningen räknad i sin helhet skärpts ännu mer. För en kvarlåtenskap på 100 000, där denna tillfaller ett vuxet barn, är den reala skatteskärpningen 59 % och för 200 000 kr. 113 %. Går man så högt som till 5 milj. kronor finner man en skatteskärpning på ej mindre än 150 %.

Skatteskalorna

De av oss här lämnade sifferuppgifterna ger enligt vår mening klart vid handen, att ett bibehållande i huvudsak av gällande skattenivå för dödsbobe beskattning måste få högst betydande skadeverkningar. Särskilt gäller detta i fråga om familjeföretag, vare sig det är fråga om jordbrukare eller andra rörelseidkare.

Arvsskattesakkunnigas majoritet har försökt förringa K-skattens skadeverkningar genom att åberopa det ringa antal som sökt anstånd med K-skattens betalning eller velat erlægga denna på annat sätt än med kontanter. Denna statistik är dock föga upplysande. Det kan erinras om att många förmögenhetsägare före ingången av 1948 genom gåvor disponerade över sin förmögenhet så att överförandet därav till arvingar kunde ske utan att föranleda kvarlåtenskapsskatt. Vid dödsfall som inträffat efter 1947 har svårigheterna att anskaffa likvida medel eller krediter i allmänhet kunnat

övervinnas den första gång det gällt att betala. Med hänsyn till den hårda årliga inkomst- och förmögenhetsbeskattningen samt till att föreliggande inkomster efter det första dödsfallet i avsevärd utsträckning måste användas för gäldande av skuld, som upptagits på grund av kvarlåtenskapsskatten, måste läget vid ett senare tillfälle bli avsevärt försämrat.

Det uppstår här en kumulativ verkan som efter hand torde leda till att ett betydande antal familjeföretag icke längre kan bestå. Härigenom skulle en värdefull företagsform, som visat sig äga förmåga att verksamt bidra till vårt folks försörjning, tvingas att så småningom i betydande utsträckning upphöra. Vad driftiga och företagsamma människor byggt upp såsom företag i tanke att åt sina efterkommande lämna ett betydande realkapital i folkhushållets tjänst skulle kunna komma att rivs ner. Detta skulle hårt drabba människorna i de bygder som för sin utkomst är beroende av företagen.

Särskilt markanta blir dessa verkningar vid en dödsbokeskattning som ej tager hänsyn till antalet arvingar, alltså den gällande K-skatten. Med hänsyn till att den nu föreslagna arvsskatten även vad gäller efterlevande make och bröstarvingar skulle allttjämt drabba med synnerligen stor tyngd — för t. ex. arvslottsskikt mellan 400 000 och 500 000 kr. 40 % mot nu 20 % och i högsta skikt 60 % mot nu 20 % — skulle riskerna endast obetydligt minskas vid ett genomförande av propositionens förslag.

Över huvud taget torde den föreslagna dödsbokeskattningen komma att påverka sparandet i samhället högst ofördelaktigt. Redan nu är sparandets otillräcklighet ett kännetecknande drag för den svenska samhällsekonomien. Det är uppenbart att de senaste årens investeringsbehov icke kunnat tillgodoses. Vårt näringslivs utveckling sammanhänger intimt med möjligheterna att rationalisera, att försätta vår produktionsapparat i högsta trim. Den världen runt pågående automationen kommer att ställa synnerligen stora krav på kapitaltillgång, på nytt sparande. Konkurrensen med utlandet, särskilt vad gäller vår exportmarknad, har redan nu skärpts i betydande grad och kan bli än svårare vid ett eventuellt genomförande av ett gemensamt frihandelsområde i Europa. Vår valutareserv är vidare långt ifrån tillräcklig, och några tecken som tyder på att en förbättring är att vänta förefinnes inte.

I detta läge är det högst angeläget att varje möjlighet att uppmuntra till ökat personligt sparande tillvaratages. Utan att närmare ingå på vilka olika åtgärder som härför kan vara behövliga, vill vi framhålla de svårigheter för sparandet som förorsakas av att skattenivån i vårt land över huvud taget är mycket hög. Det torde icke kunna bestridas att särskilt en hög arvsskatt, vilken ju direkt träffar sparandet, utgör ett allvarligt hinder. Det är icke blott de psykologiska verkningarna som här gör sig gällande. Den stora skuldsättning, särskilt för jordbrukets och familjeföretagens del, som man i allmänhet har att räkna med utgör ett allvarligt faktiskt hinder.

Möjligheterna för de berörda företagen att återhämta sig därefter genom att nedbringa skulderna är icke stora med hänsyn till vår höga årliga beskattning.

I likhet med reservanten Nilsson i arvsskattesakkunniga kommer vi sålunda fram till att skäl inte föreligger att i samband med K-skattens avskaffande företaga någon som helst höjning av arvslottsbeskattningen.

Departementschefen har i propositionen (sid. 59) ansett sig kunna åtnöja sig med uttalandet »att utrymme icke finns för skattesänkningar av den omfattning som förordats av reservanterna». Han fortsätter därefter: »Vid sådant förhållande saknar jag anledning att närmare ingå i bemötande av den kritik som riktats mot den av majoriteten föreslagna nivån för dödsbodelsbeskattningens sammanlagda höjd.»

Vi finner detta uttalande högst märkligt. Vad som i första hand borde vara av intresse för ett lands finansminister borde vara de samhällsekonomiska verkningarna av ett förslag han framlägger. Att enbart skjuta i förgrunden de fiskala synpunkterna och detta i ett läge där högsta skillnaden mellan de förslag som föreligger utgör 25 milj. — ca 2 promille av driftsbudgetens utgifter — finner vi för vår del icke försvarbart. Det kan enligt vår mening icke råda något som helst tvivel om att ej blott samhällets utan även statens inkomster på längre sikt skulle bli högre om dödsbodelsbeskattningen lindras.

För vår del har vi under innevarande riksdagssession förordat besparingar på driftbudgeten på ca 775 milj. kr. för budgetåret 1958/59. För de därpå följande budgetåren skulle våra förslag innebära nedprutningar på mer än 900 milj. kr. Det skattebortfall, som teoretiskt sett kan beräknas för det fall att arvslottsbeskattningen inte höjes, finner därför enligt vårt alternativ mycket väl utrymme i budgeten för de kommande åren.

Herr Nilsson har i sin reservation anförts, att penningvärdeförsämringen inneburit en automatisk skatteskärpning sedan 1947 men att han det oaktat icke velat förorda någon sänkning av skattesatserna med hänsyn till den ökning i skattebortfallet som härigenom skulle uppkomma. För vår del biträder vi herr Nilssons förslag beträffande klasserna II—IV. I fråga om klass I anser vi emellertid att viss hänsyn till penningvärdeförsämringen måste tagas. Vi föreslår, att skattesatserna i klass I bibehålls vid de nu gällande utom beträffande arvslotter upp till 75 000 kr. För dessa förordar vi en sänkning med i stort sett en procentenhet. Det ytterligare skattebortfall som härigenom kan uppkomma kan uppskattas till ca 2,5 milj.

Våra förslag rörande skatteskalorna skulle totalt sett innebära en skatteminskning på ca 32 milj. kr. Eftersom departementschefen föreslagit vissa smärre jämkningar, innebärande ett skattebortfall på ca 7 milj. kr., uppkommer här en skillnad på ca 25 milj. kr. per år. Med hänsyn till eftersläpningarna i fråga om inbetalningen av skatt torde denna inkomstminskning uppkomma först fr. o. m. budgetåret 1959/60.

Pensionsförsäkringar

I propositionen föreslås principiell arvs- och gåvoskatteskyldighet för pensionsförsäkringar. Vid remissbehandlingen av detta förslag, som framlagts av arvsskattesakkunniga, har alla som yttrat sig däröver — utom en — avstyrkt förslaget eller funnit det vara alltför strängt. De olika skäl som därvid åberopats har enligt vårt förmenande på ett övertygande sätt visat det olämpliga i att lägga förvärv enligt sådana försäkringar under beskattning.

Skälen mot en dylik åtgärd är i stort sett följande.

1. Det innebär en principiellt oriktig diskriminering att behandla enskilda pensionsförsäkringar strängare än tjänstepensionsförsäkringar. Lantbrukare, fria företagare och utövare av fria yrken blir utan skäl ogynnsammare behandlade än anställda.
2. Pensionsförsäkringar berättigar ej till belåning eller återköp, varför försäkringens kapital är oåtkomligt för mottagaren.
3. Försäkringstagare är obenägna att binda stora premiebelopp på det definitiva sätt som sker i fråga om pensionsförsäkringar.
4. Premieinsatsen begränsas i praktiken därav att avdragsrätten för premien aldrig kan överstiga försäkringstagarens årliga inkomst.
5. Sedan 1947, då kvarlåtenskapsskatten infördes, har genom 1950 års ändringar i försäkringars inkomstbeskattning (prop. nr 93, bev. utsk. bet. nr 49) pensionsförsäkringsbegreppet kringgärdats så att missbruk i möjligaste mån skulle hindras. Detta begrepp har överförs även till arvs- och gåvobeskattningens område. Bestämmelserna har visat sig motsvara sitt syfte och har av försäkringsbolagen tillämpats mycket restriktivt.
6. De nuvarande försäkringsbeskattningsreglerna har av såväl de sakkunniga som departementschefen betecknats såsom provisoriska i avbidan på en genomgripande översyn av desamma i annat sammanhang. Det är med hänsyn härtill olämpligt att nu införa en sådan principiell nyhet på försäkringsbeskattningens område som arvs- och gåvoskatteskyldighet för pensionsförsäkringsförvärv.
7. Det är föga sannolikt att en sådan regel skall bli bestående efter en allmän översyn av bestämmelserna om försäkringars arvs- och gåvobeskattning. Täta ändringar i denna är för det allmänna, försäkringstagarna och försäkringsbolagen i hög grad olämpliga.
8. De föreslagna skattereglerna innebär införande av en generell arvs- och gåvoskatteplikt för pensionsförsäkringar men samtidigt åtskilliga undantag därifrån. Detta innebär en komplicerande av de redan för bouppteckningsdomstolarna svårtillämpade försäkringsbeskattningsbestämmelserna, en komplicerande som rimmar illa med arvsskattesakkunnigas uttalande att vid en kommande översyn av beskattningsreglerna enkelhet borde eftersträvas.

9. Förslagets metod att »översätta» kvarlåtenskapsskatteförordningens skattepliktsregel (summa erlagda premier med avdrag för 80 000 kronor, dock högst värdet av förmånstagareförvärvet) till en arvsskatteplikt, avseende vad som av utfallande försäkringsbelopp överstiger 10 000 kronors årsränta per förmånstagare, är ytterst godtycklig och helt beroende av vilka antaganden som väljes i fråga om försäkringsform, försäkringstagarens ålder, antalet förmånstagare och dylikt.
10. Gränsdragningen mellan enskild pensionsförsäkring och tjänstepensionsförsäkring är ofta vansklig.
11. Tillämpningen av de föreslagna reglerna skulle tyngas av att försäkringsbolagen måste till boupptekningsdomstolar och länsstyrelser lämna upplysningar om alla de särskilda omständigheter som skall sätta dessa myndigheter i stånd att bedöma huruvida skattskyldighet föreligger för varje särskild förmånstagare. Under utbetalningstiden kan ändringar i dessa förhållanden ske. Denna stora apparat går på tomgång i det alldeles övervägande antalet fall då skattskyldighet icke föreligger.
12. Uttagande av årlig skatt till stat och kommun på utfallande pensionsbelopp, dels i form av gåvoskatt och dels i form av inkomstskatt enligt olika författningar och genom olika myndigheter, innebär för alla berörda parter en administrativ oformlighet.
13. Skatteplikten överflyttas från ett rättssubjekt, dödsboet, till ett annat, förmånstagaren, vilket kan rubba förutsättningarna för civilrättsliga avtal mellan enskilda medborgare, exempelvis skilsmäsoavtal (se vidare nedan).
14. Engångsbeskattning av försäkringens ofta höga kapitalvärde kan bli oskäligt sträng, eftersom tillträdet av en periodvis utfallande försäkringsförmån icke medför någon ökning av skattekraften eller omedelbart ger medel till skattens gäldande.
15. Om varje utfallande belopp skall gåvobeskattas, vilket är fallet om förmånstagaren ej får förfoganderätten över försäkringen, kan den årliga gåvoskatten tillsammans med mottagarens inkomstskatt på samma belopp i vissa lägen komma att t. o. m. överstiga det utfallande beloppet.
16. Efterlevandelivräntor är genomsnittligt sett avsedda för de närmaste anhörigas levnadskostnader vid familjeförsörjarens förtidiga bortgång. Den nu gällande arvs- och gåvoskattefriheten för sådana försäkringsförmåner är således i särskilt hög grad socialt motiverad.
17. Den föreslagna skattebördan på pensionsförsäkringar kommer att verka återhållande på pensionsförsäkringsanskaffningen, särskilt i sådana fall där familjesammansättningen eller andra omständigheter hindrar insättande av flera förmånstagare.

Motiveringen till införande av arvs- och gåvoskatteplikt för pensionsförsäkringar skulle vara att förebygga missbruk av försäkringsformen, så till vida att därigenom skattefritt överfördes stora kapital till efterlevande utöver vad som motsvarar försäkringens skyddsuppgift. Det synes oss uppenbart att de ovan under punkterna 2–5 redovisade förhållandena till-sammantagna utgör en tillräcklig garanti mot dylikt missbruk. I varje fall erbjuder dessa omständigheter så hög grad av trygghet mot skatteflykt, att det är befogat att tills vidare låta frågan om vidtagande av motåtgärder anstå. Utvecklingen bör emellertid följas med uppmärksamhet. Om denna skulle visa att missbruk i större utsträckning förekommer bör frågan kunna omprövas. Det är ingalunda givet att det lämpligaste medlet mot otillfredsställande tendenser i förevarande hänseende — om sådana skulle uppkomma — består i skatteplikt enligt det framlagda förslaget. Förutsätt-ningarna vid en framtida omprövning kan vara så ändrade att helt andra utvägar bör väljas.

Till närmare utveckling av punkten 13. ovan må följande anföras.

Skyldigheten att betala kvarlåtenskapsskatt åligger avliden persons dödsbo. Arvsskatten skall däremot betalas av arvtagaren respektive testa-mentstagaren. Enligt nu gällande lag är avliden persons dödsbo i vissa fall skyldigt att betala kvarlåtenskapsskatt för pensionsförsäkring som tillfaller förmånstagare. Däremot erlägger förmånstagaren ej arvsskatt.

I samband med att kvarlåtenskapsskatteförordningen upphäves föreslås nu, att den skattskyldighet som hittills åvilat dödsboet skall omvandlas i en skyldighet för förmånstagaren att i stället betala arvsskatt. En sådan åtgärd skulle i praktiken innebära, att skatteplikten överflyttas från ett skattesubjekt till ett annat.

Åtgärden kommer att få vittgående betydelse i sådana fall, där det nya skattesubjektet icke har samma möjligheter att betala skatten som det före-gående skattesubjektet. Så är i synnerhet fallet, då make som saknar gifto-rätt är förmånstagare till en pensionsförsäkring. Olägenheterna av att i dylika fall arvsskatteplikten lägges på maken har uppmärksamrats av departementschefen. Emellertid bagatelliserar han (prop. nr 145 sid. 99) dessa olägenheter med ett uttalande om att makarna i en dylik situation i regel har andra ofta betydande tillgångar utöver försäkringen. Detta på-stående har mycket ofta ingen motsvarighet i de verkliga förhållandena.

Följande exempel må anföras. Det är vanligt att då en man, som har bröstaringar, ingår nytt äktenskap han genom äktenskapsförord utesluter hustrun från giftorätt. Detta sker för att bröstaringarna icke skall bli ekonomiskt lidande genom att fadern ingår nytt äktenskap. För att säkra hustruns försörjning efter mannens fränfalle tecknar han i gengäld ofta en pensionsförsäkring till hennes förmån. Vid mannens fränfalle blir denna tillgång den enda egendom som hustrun erhåller. Det skulle för henne bli betungande att vid sidan om inkomstskatt för utfallande pensionsbelopp

även betala arvsskatt för försäkringens värde. Situationen är ju den att hon icke har något ekonomiskt samröre med dödsboet och alltså icke har några möjligheter att för skattens betalning förfoga över de tillgångar som mannen tidigare ägt.

Det finns även andra fall då en överflyttning av skattebördan från dödsboet till förmånstagaren kan få otillfredsställande påföljder. Åtgärden kan medföra att förutsättningarna för tidigare ingångna avtal helt rubbas. En man har t. ex. i samband med skilsmässa förbundit sig att genom tecknande av pensionsförsäkring säkerställa den frånskilda makens försörjning efter hans dödsfall, då det sedvanliga underhållsbidraget upphör. Vid fastställande av pensionernas storlek har man icke haft anledning att för den frånskilda hustruns del räkna med andra skatter än inkomstskatt på utfallande pensionsbelopp. Eventuell skyldighet att erlägga K-skatt för försäkringens vid mannens död har ju hittills åvilat hans dödsbo. Om den nu föreslagna lagändringen genomföres, kommer skattskyldigheten att i stället åvila den frånskilda maken, varigenom pensionerna i praktiken kommer att nedsättas i en utsträckning som icke kunnat förutses vid avtalets ingående.

Situationen är här särskilt otillfredsställande därigenom att den frånskilde maken betalar A-skatt enligt klass IV. Om pensionen utgör 16 000 kronor om året, kommer denna att beräknas på en pension av 6 000 kronor om året — sedan 10 000-kronorsavdraget verkställts. Om hustrun är 55 år, kommer det beskattningsbara beloppet att utgöra $6\,000 \times 11,75 = 70\,500$ kronor. A-skatten blir då 36 825 kronor. Om skatten uppdelas på 10 årliga inbetalningar och hänsyn tages till räntan på skatteskulden, blir förmånstagaren skyldig att varje år av pensionsbeloppen för betalning av A-skatt använda ca 4 000 kronor. Den årliga inkomstskatten beräknas till 4 000 kronor per år. Förmånstagaren kommer alltså endast att få behålla ungefär halva pensionen.

Med hänsyn till det ovan anförda avstyrker vi bestämt förslaget om att införa arvs- och gåvoskatteplikt för pensionsförsäkringar.

Gåvor såsom bidrag till annans undervisning eller uppfostran

Enligt gällande AGF uttages icke A-skatt för vad någon erhållit såsom bidrag till undervisning eller uppfostran. Departementschefen föreslår i propositionen den ändringen i bestämmelserna härom, att skattefrihet skall föreligga endast beträffande »gåva, som utgör bidrag till gävo- tagarens undervisning eller uppfostran, då omständigheterna äro sådana, att gävo- tagaren genom bidraget kan anses ha tillförsäkrats en förmån, som han eljest icke skulle ha åtnjutit».

Enligt detta förslag skulle alltså frågan om skattefrihet i dylika fall bli beroende av avgörande från fall till fall. Man har anledning att befara,

att de skattskyldiga härigenom skulle komma att utsättas för olikartad behandling vid skattläggningen, enär omständigheterna här kan vara synnerligen svårutredda. Det torde inte kunna undvikas att en tillämpning av förslaget i propositionen skulle leda till betydande tolkningstvister. För vår del finner vi en ändring i gällande bestämmelser icke påkallad, i varje fall så länge frågan om rätt till avdrag för periodiskt understöd till undervisning eller uppfostran inte nått en positiv lösning. Vi förordar därför att gällande rätt här bibehålles.

Övergångsbestämmelserna

I enlighet med ett i detta avseende enhetligt förslag av arvsskattesakkunniga har departementschefen förordat att vid sammanläggning av gåvor och arv i och för beskattning sammanläggningstiden skall utsträckas till obegränsad tid, såvitt gäller benefik revers som icke blivit inlöst före dödsfallet. Något undantag i fråga om reverser som utfärdats före den 1 januari 1959 föreslås ej.

Vi kan icke acceptera ett förslag, som innebär retroaktivitet i fråga om beskattningen. Enligt vår mening bör de nya bestämmelserna inte gälla beträffande andra benefika reverser än sådana som utfärdats tidigast fr. o. m. den nya lagens ikraftträdande, d. v. s. den 1 januari 1959. Vi förordar därför, att de i punkt 4. av övergångsbestämmelserna till förordning angående ändring i AGF intagna undantagsbestämmelserna bortfaller.

Med de av oss föreslagna ändringarna i Kungl. Maj:ts förslag erfordras inte några speciella övergångsbestämmelser av den art som i propositionen förordats under punkterna 2. och 3. Vi vill dock, för den händelse vårt förslag rörande skatttariffen enligt 28 § icke skulle godtagas, ifrågasätta huruvida icke ett tillägg till punkten 2. är erforderligt i samband med sammanläggning av förvärv, av vilka ett skall beskattas enligt nu gällande tariff och det andra efter en annan, högre tariff. Enligt vår uppfattning borde detta tillägg ha följande lydelse:

Skatt å förvärv, varå nu gällande tariff i 28 § skall tillämpas, skall, vid sammanläggning med annat förvärv, utgå efter den eller de procentsatser som skolat tillämpas, därest skatt skolat uttagas för de sammanlagda förvärven samt förstnämnda förvärv utgjort den högst beskattade delen därav.

Fortsatt utredning angående AGF

Såsom framgår av arvsskattesakkunnigas allmänna synpunkter har det vid olika tillfällen understrukits att en omarbetning av beskattningsreglerna i AGF är av behovet starkt påkallad och av brådskande natur. Det framhålles emellertid i betänkandet, att någon genomgripande översyn av AGF icke torde ha åsyftats med uppdraget till de sakkunniga. De sakkunniga anser det vidare angeläget att först avvakta resultatet av pågående

utredningsarbete, varvid speciellt nämnes ärvdabalken samt den av särskilda sakkunniga (familjerättskommittén) inledda översynen av äktenskapslagstiftningen och därmed sammanhängande frågor.

Det framgår nu av propositionen nr 145, att Kungl. Maj:t, efter anmälan av chefen för justitiedepartementet, den 14 mars 1958 beslutat att genom proposition förelägga riksdagen förslag till ärvdabalk m. m. Vidare återgives ett remissyttrande av familjerättskommittén, enligt vilket kommittén för sin del förordat reformer på arvsbeskattningens område i syfte bl. a. att efterlevande make skall beredas en förbättrad ställning utan avvaktan av resultatet av kommitténs arbete.

I direktiven för arvsskattesakkunniga angav föredragande statsrådet att såsom en riktpunkt för utredningen syntes kunna anges, att statens intäkter av dödsbokeskattningen, bortsett från vad som kunde erfordras för att erhålla skäligen bottenbelopp, inte borde nämnvärt minskas. En konsekvens av denna begränsning i direktiven har bl. a. varit att arvsskattesakkunniga icke ansett sig kunna framlägga förslag om ersättandet av gränsbeloppen med grundavdrag samt om frihet från arvsskatt för vad som tillfaller efterlevande make.

Arvsskattesakkunniga har vidare bl. a. diskuterat spörsmålen om förmänstagareförordnande såsom förutsättning för skattefrihet samt om beskattning av försäkring vid försäkringstagarens makes död. Beträffande båda dessa fall har de sakkunniga kommit till det resultatet att frågan om lagändring bör upptagas till lösning först vid en mera genomgripande översyn av AGF.

Enligt vår uppfattning är det angeläget att en allmän översyn av AGF påbörjas utan onödigt dröjsmål och utan att resultatet av familjerättskommitténs arbete avvaktas. Självklart bör denna översyn verkställas i vederbörligt samråd med familjerättskommittén. Det måste betecknas som ytterst angeläget att skattelagstiftningen utformas på ett sådant sätt att den icke motverkar ändamålsenliga civilrättsliga dispositioner. Det är också angeläget att skattelagstiftningen utformas så att den verkar stimulerande på frivilligt sparande.

Bland de frågor som vid en sådan översyn bör upptagas till behandling vill vi nämna följande.

a) *Skattefrihet för arv, testamentslott, förmänstagareförvärv eller gåva som den ene av två makar erhåller från den andre*

Betydelsen av denna fråga accentueras genom propositionsförslaget att eftergift av arvsskatt inte kan ifrågakomma för längre tidsperiod än ett år efter förvärvet. I kvarlåtenskapsskatteförordningen stadgas en mot eftergift svarande skattefrihet vid dödsfall inom fem år från förvärvet. För testamentslott från make är tidsgränsen tio år. Det synes av sistnämnda regel uppenbart att lagstiftarna tidigare ansett, att den i arvsskatteförordningen

stadgade dubbelbeskattningen av egendom, som vid den ene makens död tillfaller den andre, kan bli för hård i vissa sammanhang, vilka dessutom representerar normalfallen.

Enligt arvsskattesakkunnigas beräkningar kommer antalet skattepliktiga arvs- och testamentslotter, som tillfaller efterlevande make, att bli ca 600 per år. Antalet övriga skattepliktiga lotter i klass I torde komma att uppgå till ungefär 15 000 per år. Redan härav synes framgå, att i och för sig önskvärda dispositioner till förmån för efterlevande make motverkas av gällande lagstiftning.

En möjlighet att undvika detta är givetvis att göra efterlevande makes förvärv helt skattefria. Det skattebortfall som härigenom skulle uppkomma torde inte överstiga 7 milj. kr. om året. För att skattebortfallet skall bli av denna storleksordning måste emellertid förutsättas att den efterlevande maken konsumerar hela förvärvet. Eftersom alla skäl talar för att så i regel inte kommer att bli fallet, kan resultatet av full arvsskattefrihet för vad som tillfaller efterlevande make inte gärna bli annat än dels ett övergående skattebortfall, dels på längre sikt en ökad intäkt för statsverket av arvsbeskattningen, dels successivt en ökad intäkt av inkomst- och förmögenhetsbeskattningen, dels slutligen ett ökat sparande (genom uppskjuten konsumtion av arvsmedel).

Därest full skattefrihet för makes förvärv icke skulle anses böra medges, synes i vart fall den i 56 § angivna tidsgränsen för eftergift av skatt — vilken självfallet bör avse inte endast arv, testamente och gåva utan även förmånstagareförvärv — i fråga om make böra utsträckas till tio år.

Då KF om K-skatt antogs år 1947, infördes under 5 § en motsvarande tidsbestämmelse av tio år i fråga om skattelindring vid makes testamentsförvärv. Detta skedde under den motiveringen att man icke ville motverka inbördes testamenten mellan makar. Då sådant testamente finnes eller då bestämmelserna i andra kapitlet arvslagen tillämpas, skulle kvarlåtenskapen, om skattelindring icke medgives, eljest bli föremål för K-beskattnings tvänne gånger, innan den slutligen tillfölle bröstarvingarna respektive sekundosuccessorerna, nämligen både vid testators (arvlåtarens) och vid den efterlevande makens död. Man förutsåg att K-skatten i förening med A-skatten skulle verka alltför ogynnsamt i dylika fall och föranleda att makar undveke att upprätta inbördes testamenten eller på testamenterisk väg uteslöte den efterlevande från arvsrätt enligt andra kapitlet arvslagen.

I de direktiv som Kungl. Maj:t lämnat familjerättskommittén i december 1956 har särskilt framhållits önskvärdheten av att trygghet skapas åt efterlevande make. Ett genomförande av den i propositionen föreslagna beskattningen skulle för efterlevande makes del i många fall få ogynnsamma verkningar med hänsyn till den höjning av skattesatserna som föreslås i samband med att kvarlåtenskapsskatten avskaffas. Det kan knappast vara rimligt att en dödsbobsbeskattning utformas på sådant sätt att

statsmakternas strävanden på civilrättens område att tillgodose efterlevande make motverkas.

Ett utvidgat eftergiftsförfarande kan — när det är fråga om make — inte vålla några administrativa komplikationer och är befogat även med de av oss förordade skatteskalorna.

b) *Gränsbelopp och grundavdrag*

Användningen av gränsbelopp kan i många fall förorsaka en oberättigat hård beskattning, nämligen så till vida att vissa ändrade dispositioner skulle ha kunnat medföra en förhållandevis stor skattebesparing. Det synes därför angeläget att gränsbeloppen genomgående utbytes mot grundavdrag. Detta har även betonats av arvsskattesakkunniga och ett stort antal remissmyndigheter.

c) *Indelningen i arvsskatteklasser*

I propositionen föreslås att 30 § tredje stycket skall få formuleringen: »Tillfaller egendom den som är gift, beräknas skatten efter skyldskapsförhållandet mellan hans make och den avlidne, om skatten därvid blir lägre än den som eljest skolat utgå.»

En motsvarande bestämmelse synes böra ifrågakomma även beträffande testator. Det synes egendomligt att, om en man testamenterar egendom till två svägerskor, av vilka den ena är hans hustrus syster och den andra hans brors hustru, arvsskatten för den förstnämnda skall beräknas efter klass IV när den för den sistnämnda beräknas efter klass II.

Problemet torde ha särskild betydelse när det gäller makar utan bröstarvingar. Med nu gällande bestämmelser ställes makarna inför alternativet att antingen binda den av makarna som lever längst genom en sekundosuccessionsrätt eller acceptera en arvsbeskattning som måste framstå som oberättigat sträng. Enligt arvsreglerna erhåller den efterlevande maken den först avlidnes enskilda egendom och giftorättsandel i giftorättsgods med sekundosuccessionsrätt för den först avlidnes arvingar (inom en viss krets). Genom testamente kan sekundosuccessionsrätten elimineras. Även ett förmänstagareförordnande kan vara sådant att sekundosuccessionsrätten upphäves. Den efterlevande maken kan emellertid vilja genom testamente bestämma (t. ex. i enlighet med vad den först avlidne maken under livstiden uttalat) att viss del av egendomen skall tillfalla den först avlidne makens anhöriga.

Det synes oss vidare att förmänstagareförvärv eller gåva som tillfaller frånskild make, bör, därest förvärvet icke helt fritages från skatt, beskattas efter klass I och icke efter klass IV. Det är förhållandevis vanligt i samband med skilsmässa att den ene maken insätter den andre som förmänstagare till livförsäkring genom oåterkalleligt förordnande. Icke minst med hänsyn

till den starka ökningen av skilsmässofrekvensen förefaller det angeläget att beskattningsreglerna utformas på ett sådant sätt att de icke motverkar det ur social synpunkt värdefulla ekonomiska stöd som den ene av de frånskilda makarna kan vilja lämna åt den andre.

d) Underlaget för arvs- och gåvobeskattning av försäkringar

Arvs- och gåvobeskattning synes inte böra ifrågakomma för risksumman vid en liv- eller olycksfallsförsäkring. Om en familjeförsörjare omkommer under sådana omständigheter att skadeståndsskyldighet föreligger för den vållande, utgår i regel livränta till den avlidnes änka och minderåriga barn. Det förekommer då inte någon dödsbobeskattning av skadeståndet. Har däremot den avlidne själv ordnat olycksfallsförsäkring, där dödsfallskapitalet utbetalas på en gång eller i form av livränta, utkräves arvsskatt.

En person torde praktiskt taget alltid ha möjlighet att, i stället för att själv teckna riskförsäkring, ombesörja att sådan försäkring tecknas av de avsedda förmånstagarna såsom försäkringstagare (ägare) samt att ordna så att försäkring som äges av maken blir dennes enskilda egendom. I sådant fall utfaller risksumman till försäkringens ägare, och det blir inte fråga om någon som helst dödsbobeskattning. Premierna för riskförsäkringar är i allmänhet så små att det inte blir någon gåvoskatt, om personen i fråga ger försäkringstagarna medel till premiebetalningen.

Det förefaller oss olämpligt att skattefriheten skall vara beroende enbart av om vissa formaliteter iakttagits. Arvsskatteskyldigheten för försäkringar — liksom i tillämpliga fall gåvoskatteskyldigheten — synes på grund härav böra begränsas att avse den del av förvärvet som svarar mot försäkringens värde omedelbart före dödsfallet.

e) Förmånstagareförordnande såsom villkor för skattefrihet

Arvsskattesakkunniga diskuterar i sitt betänkande (sid. 125 ff) förmånstagareförordnande såsom villkor för skattefrihet jämlikt 12 § och 37 § AGF men framlägger icke något förslag till lagändring. Även detta anses böra lösas vid en mera genomgripande översyn av AGF.

En lösning som synes kunna övervägas vore en generell föreskrift av följande innebörd: Därest försäkringstagare vid sin död efterlämnar försäkring, till vilken förmånstagare icke insatts, skall vid beräkningen av arvsskatt hans arvingar vid tidpunkten för dödsfallet anses ha varit insatta som förmånstagare, i den mån försäkringen utgör försäkringstagarens enskilda egendom eller giftorätsandel.

f) Beskattning av försäkring vid försäkringstagarens makes död

Arvsskattesakkunniga diskuterar i sitt betänkande (sid. 141 ff) beskattning av försäkring vid försäkringstagarens makes död men framlägger icke

heller här något förslag till lagändring, trots att de sakkunniga synes vara eniga om att nu gällande skattebestämmelser är mycket otillfredsställande när det gäller enskild pensionsförsäkring som är giftorättsgods.

En lösning som diskuteras är att enskild pensionsförsäkring (och tjänstepensionsförsäkring, därest domstolsprövning skulle giva vid handen att den enligt gällande lag inte automatiskt är enskild egendom) vid arvsbeskattning alltid skulle behandlas som om den vore enskild egendom.

Olägenheterna av nu gällande skattebestämmelser på detta område kan i viss utsträckning undanröjas genom en ändamålsenlig utformning av försäkringsavtal och civilrättsliga dispositioner. En gift försäkringstagare har praktiskt taget alltid möjlighet att i stället för att teckna en försäkring som är giftorättsgods teckna två försäkringar, av vilka den ena är hans enskilda egendom och den andra är hans makes enskilda egendom. Även här spelar alltså rena formaliteter roll.

En annan möjlighet att klara skatteproblemet kan vara att den ene av två makar genom testamente förfogar över sin giftorättsandel i den andre makens egendom. Huruvida sådant förfogande beträffande giftorättsandel i den andre makens försäkringar med laga verkan kan ske även genom förmånstagareförordnande synes icke ha varit föremål för domstols prövning. Med hänsyn till de analogier som förefinnes mellan testamente och förmånstagareförordnande synes oss emellertid ett sådant förordnande böra tillerkännas giltighet.

En från praktiska utgångspunkter ändamålsenlig lösning skulle enligt vår mening vara en generell föreskrift av följande innebörd: Därest försäkringstagares make vid sin död har giftorätt i försäkring, skall vid beräkningen av arvsskatt den avlidne anses som försäkringstagare till sin giftorättsandel i försäkringen och hans arvingar vid tidpunkten för dödsfallet anses ha varit insatta som förmånstagare.

Sammanfattning av yrkanden

Vi föreslår i denna motion,

- 1) att förslaget om kvarlåtenskapsskattens avskaffande skall bifallas,
- 2) att i samband därmed någon höjning av skatteskalorna inte skall äga rum men däremot viss sänkning i klass I (efterlevande make samt bröst- arvingar) för arvlottsskikt t.o.m. 75 000 kr.,
- 3) att såsom nu är fallet pensionsförsäkring icke skall kunna föranleda arvsbeskattning,
- 4) att gåva, som är avsedd för mottagarens undervisning eller uppfostran, i likhet med nu skall vara skattefri,
- 5) att det förslag i propositionen, som innebär att s.k. benefik revers skall sammanläggas med gåvor och arv under obegränsad tid, icke skall gälla

beträffande sådan revers som utfärdats före den 1 januari 1959, alltså innan skärpningen i detta avseende tillkom, samt
6) att en snar översyn av arvs- och gåvoskatteförordningen skall ske, främst i syfte att rätta till vissa oformligheter i fråga om arvsbeskattningen av försäkringsförmåner.

Under återopande av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte

a) antaga förslaget till förordning angående upphävande av förordningen den 6 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt,

b) antaga förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt med den ändringen att 12, 28 och 33 §§, 37 § 2 mom. och 39 § samt övergångsbestämmelserna erhåller följande ändrade lydelse.

12 §.

Har någon i enlighet med lagen om försäkringsavtal insatts såsom förmånstagare och erhåller han vid försäkringstagarens död förfoganderätten över försäkringen eller, utan att sådan rätt förvärvats, utbetalning på grund av kapitalförsäkring, skall vad förmånstagaren sålunda bekommer vid beräkning av arvsskatt anses såsom arvfallen egendom. Vad nu sagts skall gälla jämväl förvärv, som på grund av stadgandet i 104 § andra stycket nämnda lag tillfaller dödsbodlägare, vilken är berättigad till laglott, med iakttagande dock av vad beträffande fördelning av sådant förvärv kan vara bestämt i skifteshandling, vilken jämlikt 16 § lägges till grund för lotternas beräkning. Har försäkringstagarens make insatts såsom förmånstagare, föreligger icke skattskyldighet för den del av förvärvet, som motsvarar det belopp, varmed, därest förvärvet ingått i försäkringstagarens kvarlåtenskap, makens jämlikt 15 § skattefria andel i boet skolat ökas.

Vidare skall, där försäkringen är tagen

- a) å försäkringstagarens eller hans makes liv samt den rätt, som på grund av försäkringsavtalet tillkommit endera av dem, jämlikt 116 § första stycket lagen om försäkringsavtal icke kunnat tagas i mät för någon deras gäld, eller
- b) för olycksfall eller sjukdom,

vid skattens beräkning från värdet av vad som tillfallit någon i egenkap av förmånstagare såsom skattefritt avräknas ett belopp av 25 000 kronor. Har på grund av förordnande av samma person förmånstagaren tidigare erhållit sådant förvärv, som jämlikt 37 § 2 mom. är i beskattningshänseende likställt med gåva, må likväl å värdet av vad som inom loppet av tio år tillfallit förmånstagaren ej avräknas mer än sammanlagt 25 000 kronor.

Vad som — — — äga rum.

Skattskyldighet enligt första stycket äger ej rum för rätt till pension som utgår på grund av pensionsförsäkring. Skattskyldighet äger ej heller rum för rätt till livränta, som utgår på grund av annan försäkring än pensionsförsäkring, i den mån vad som på grund av förordnande av samma person såsom sådan livränta tillfallit den berättigade icke överstiger 2 500 kronors årsränta.

Angående vad som förstås med kapitalförsäkring och pensionsförsäkring stadgas i anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen.

28 §.

Arvs- eller — — — 6 000 kronor.

Tillfaller lott — — — — ålder uppnås.

Efterlevande make — — — från skatt.

I fråga — — — tidigare tidpunkt.

Skattefri är — — — — 1 000 kronor.

Vid tillämpning — — — — med skyldskap.

I övrigt beräknas skatten enligt denna

T a r i f f

Klass I. För arvs- eller testamentslott, som tillkommer efterlevande make, barn, styvbarn eller avkomling till barn eller styvbarn, utgör skatten:

när värdet å skattepliktigt lott överstiger

6 000	men icke	10 000	kr:	90	kr för	6 000	kr och	2	%	av återstoden;
10 000	»	20 000	» :	170	» »	10 000	» »	3	%	» » ;
20 000	»	30 000	» :	470	» »	20 000	» »	4	%	» » ;
30 000	»	40 000	» :	870	» »	30 000	» »	5	%	» » ;
40 000	»	50 000	» :	1 370	» »	40 000	» »	6	%	» » ;
50 000	»	60 000	» :	1 970	» »	50 000	» »	7	%	» » ;
60 000	»	75 000	» :	2 670	» »	60 000	» »	8	%	» » ;
75 000	»	100 000	» :	3 870	» »	75 000	» »	10	%	» » ;
100 000	»	150 000	» :	6 370	» »	100 000	» »	12	%	» » ;
150 000	»	200 000	» :	12 370	» »	150 000	» »	14	%	» » ;
200 000	»	300 000	» :	19 370	» »	200 000	» »	16	%	» » ;
300 000	»	400 000	» :	35 370	» »	300 000	» »	18	%	» » ;
400 000			» :	53 370	» »	400 000	» »	20	%	» » .

Klass II. För arvs- eller testamentslott, som tillkommer fader, moder, styvfader, styvmoder, broder (halvbroder), syster (halvsyster), broders (halvbroders) eller systers (halvsysters) avkomling eller barns efterlevande make eller som tillkommer någon, vilken såsom anställd tillhört den avlidnes husfolk under minst tio år, utgör skatten:

när värdet å lotten överstiger

2 000	men icke	6 000	kr:	40	kr för	2 000	kr och	6	% av återstoden;
6 000	»	12 000	» :	280	» »	6 000	» »	8	% » » ;
12 000	»	20 000	» :	760	» »	12 000	» »	10	% » » ;
20 000	»	30 000	» :	1 560	» »	20 000	» »	12	% » » ;
30 000	»	40 000	» :	2 760	» »	30 000	» »	15	% » » ;
40 000	»	60 000	» :	4 260	» »	40 000	» »	18	% » » ;
60 000	»	100 000	» :	7 860	» »	60 000	» »	21	% » » ;
100 000			» :	16 260	» »	100 000	» »	24	% » » .

Lika med den, vilken såsom anställd tillhört den avlidnes husfolk under minst tio år, skall anses den, som innehåft dylik anställning under tid, som jämte tiden för sådan anställning hos den avlidnes make eller annan i klass I eller II avsedd anhörig till den avlidne eller motsvarande anhörig till hans make eller ock hos den avlidnes eller makens farföräldrar eller morföräldrar uppgått till minst tio år.

Klass III. För testamentslott tillkommande

kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållnings-sällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening eller sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål;

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal,

utgör skatten, där fråga är om svensk juridisk person och skattebefrielse ej åtnjutes jämlikt 3 §:

när värdet å lotten överstiger

1 000	men icke	3 000	kr:	40	kr för	1 000	kr och	10	% av återstoden;
3 000	»	6 000	» :	240	» »	3 000	» »	15	% » » ;
6 000	»	20 000	» :	690	» »	6 000	» »	20	% » » ;
20 000	»	60 000	» :	3 490	» »	20 000	» »	25	% » » ;
60 000			» :	13 490	» »	60 000	» »	30	% » » .

Klass IV. För arvs- eller testamentslott, som icke skall beskattas enligt för klass I, II eller III angivna grunder, utgör skatten:

när värdet å lotten överstiger

1 000	men icke	3 000	kr:	40	kr för	1 000	kr och	10	% av återstoden;
3 000	»	6 000	» :	240	» »	3 000	» »	15	% » » ;
6 000	»	12 000	» :	690	» »	6 000	» »	20	% » » ;
12 000	»	20 000	» :	1 890	» »	12 000	» »	25	% » » ;
20 000	»	40 000	» :	3 890	» »	20 000	» »	30	% » » ;
40 000			» :	9 890	» »	40 000	» »	35	% » » .

För skattelott, som i 11 § 2 mom. sägs, beräknas skatten efter den klass, gällande för arvinge eller universell testamentstagare i dödsboet eller för mottagaren av det legat varom fråga är, som medför lägst skatt. Därest skattelotten icke överstiger, om den skall beskattas efter klass I, 3 000 kronor, om den skall beskattas efter klass II, 2 000 kronor och eljest 1 000 kronor, utgår skatten i klass I efter 1 procent, i klass II efter 2 procent samt i klasserna III och IV efter 4 procent. Överstiger skattelott, som skall beskattas efter klass I, 3 000 men icke 6 000 kronor, utgår skatten med 30 kronor för 3 000 kronor och 2 procent av återstoden.

36 §.

Skattskyldighet inträder, såframt ej annat följer av vad i nästa stycke sägs, då gåvan blivit fullbordad eller handling, innefattande giltig utfästelse om gåva av lös egendom, överlämnats till mottagaren. I fall, som avses i 37 § 2 mom., inträder skattskyldighet vid den tid, då förmånstagaren erhåller förfoganderätten över försäkringen; dock inträder, där på grund av kapitalförsäkring utbetalning tidigare ägt rum till den berättigade, skattskyldighet för sådant belopp vid dess mottagande.

Vad i — — — bortgivna egendomen.

37 §.

2 mom. Skatt såsom — — — av förmånstagare.

Vid beskattning, varom nu är fråga, skall vad i 12 § andra—femte styckena är stadgat äga motsvarande tillämpning.

39 §.

Skattefrihet åtnjutes

- a) för gåva — — — personliga bruk;
- b) för vad någon erhållit såsom bidrag till undervisning eller uppfostran så ock för periodiskt understöd samt för sådan därmed jämförlig periodisk betalning, som enligt gällande författningar angående skatt å inkomst skall inräknas i gåvotagarens skattepliktiga inkomst;
- c) för vad — — — därefter införts;
- d) för annan — — — 2 000 kronor.

Denna förordning träder, med nedan under 3. angivet undantag, i kraft den 1 januari 1959. I samband med förordningens ikraftträdande skall följande iakttagas.

1. Äldre — — — december 1958.

2. Vid tillämpning av bestämmelserna i 19 och 41 §§ i deras nya lydelse

skall iakttagas, att skatt ej må beräknas efter sammanläggning med gåva, för vilken skattskyldighet inträtt före den 1 januari 1955.

3. Beträffande 20 § — — — före ikraftträdandet.

---

c) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsam översyn av bestämmelserna i arvs- och gåvoskatteförordningen med beaktande av de synpunkter som i motionen anförts.

Stockholm den 22 april 1958

Jarl Hjalmarson

Martin Skoglund

Einar Haeggbloom

Leif Cassel

T. G. von Seth

Elis Håstad

Ernst V. Staxäng

Carl Östlund

Skatteskalor enligt högerpartiet och enligt propositionens förslag

Arvslottsskikt 1 000-tal kr.	Högerpartiets förslag				Propositionens förslag			
	Klass I	Klass II	Klass III	Klass IV	Klass I	Klass II	Klass III	Klass IV
— 1	1	2	4	4	1	3	5	20
1— 2	1	4	10	10	1	3	10	20
2— 3	1	4	10	10	1	6	15	20
3— 5	2	6	15	15	2	6	15	20
5— 6	2	6	15	15	2	9	20	30
6— 10	2	8	20	20	3	9	20	30
10— 12	3	8	20	20	3	12	25	40
12— 15	3	10	20	25	4	12	25	40
15— 20	3	10	20	25	4	15	25	40
20— 30	4	12	25	30	5	20	30	50
30— 40	5	15	25	30	6	25	30	60
40— 50	6	18	25	35	7	30	30	60
50— 60	7	18	25	35	8	35	35	65
60— 70	8	21	30	35	9	35	35	65
70— 75	8	21	30	35	10	35	35	65
75— 80	10	21	30	35	15	40	35	65
80— 90	10	21	30	35	20	40	35	65
90— 100	10	21	30	35	24	40	35	65
100— 125	12	24	30	35	24	45	40	65
125— 150	12	24	30	35	24	45	40	65
150— 200	14	24	30	35	28	50	40	65
200— 300	16	24	30	35	32	55	40	65
300— 400	18	24	30	35	36	55	40	65
400— 500	20	24	30	35	40	55	40	65
500—1 000	20	24	30	35	44	60	40	65
1 000—2 000	20	24	30	35	48	65	40	65
2 000—5 000	20	24	30	35	52	65	40	65
5 000—	20	24	30	35	60	65	40	65